

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiæ Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiæ

4. De ignorantia, an & quomodo voluntarium tollat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

Hūrum non ignorat, is indirectè & per accidens vult etiam effectum, quantumuis per se non intendat.
 III. Cum homicidium in ebrietate, pollutione in somnis non sit actio voluntaria in se, sed solum in sua causa liberè volita, ex qua effectus ille postea naturaliter prouenit, nec amplius sub arbitrii potestatē eadit, sequitur homicidium & pollutionem in somnis secundū se non esse peccatum, sed interdum antecedentis peccati effectū, cum sc. praeviso periculo nihilominus quis se inebriauit & omissione sacramenti propter ebrietatem per se non peccatum, sed effectum præcedentis scilicet ebrietatis.

Nota I. Habens consuetudinem blasphemandi non satis facit confessatio, si dicat se trigesies blasphemasse, sed debet consuetudinem insinuare, nam iste admonendus, quod teneatur sub mortali le corrige-re. Prob. Qui causam futuri praui intentus, à se voluntariè positi, non tollit cum possit, is continuo peccat peccato omissionis, sicuti qui accedit igne, ex quo oriturum incendium prouidet, nisi extinguat. Sed mala consuetudo blasphemandi seu peierandi, collocat hominem in periculo falso iurandi. Ergo,

Nota II. Posse impedire effectum & non velle, non sufficere, ut idcirco Effectus indirecte voluntatis censeatur, aut alicui tanquam causa morali imputetur, sed debet etiam esse homo obligatus impedi-
re effectum, quem potest & non vult impedire.

C A P. IV.

De Ignorantia, An & quomodo voluntariū tollat?

Ignorantia i. diuiditur in ignorantiam privationis, quæ est carentia scientiæ in subiecto apto, & in ignorantiam præsumptionis, quæ est positiva deceptio

deceptio, & contrarius error veritati, existens V.C.,
in Iudeis hæreticis, aliisq; errantibus.

2 Secunda est ignorantia iuris, vt si quis ignoret,
quod lege vel consuetudine constitutum. V.C. Carnes
die veneris prohibitas esse. Et ignorantia facti,
vt si quis ignoret, rem particularē, ex qua actio moraliſ
veluti obiecto dependet, vt si quis nesciat carnē
esse quā comedit, vel nō cogitet, esse diem Veneris.

3 Tertiō diuiditur in eam, quae est causa operis; vt si
amicū ex ignorantia occidisti, putans esse ferā, qui
facti te pœnitent. Et in eam, quae non est causa operis,
sed cōcomitans, vt si inimicū, quem maximē à te oc-
cīsum cupiebas, pro fera occidisti, nō ob ignorantia,
sed cū ignorantia, quia tamen occidisses, quare nec
facti pœnitent, sed potius gaudes.

4 Quartō in ignorantiam antecedentem, quia om-
nem voluntatis actum antecedit, ideoq; prorsus in-
culpata, inuincibilis dicta, quia adhibita diligente in-
quisitione veritatis cognitio acquiri non potuit: Et
in ignorantiam cōsequentem, quae aliquo modo vo-
luntaria est, ideoq; culpabilis vincibilis, quia supera-
ri a tolli, & opposita scientia acquiri potuisset ac de-
buisset.

5 Vincibilis ignorantia subdiuiditur in affectatam,
cum quis data opera vult ignorare: Et non affectata,
quae vel crassa, supina, vt si ad eam tollendam nullam
curam adhibeas, alia non crassa, quae non tam facile
superari potuit, vel ad quam vincendam diligentia
adhibita est, sed non sufficiens.

N.B. Crassa ignorantia in re magni momenti mori-
talis.

6 Assertio I. Ignorantia intuincibilis tam iuris, quam
facti, omnino à culpa excusat. Nam ubi nō est volū-
tarium,

tarium, ibi nulla est culpa, sed ignorantia facti reddit actum simpliciter inuoluntarium. Ergo.

N.B. Ut opus malum homini ad culpam impunetur, debet actu aduertisse eius malitiam, vel formaliter rationem mali.

Si operans indistincte iudicauit esse peccatum, quod re ipsa nullum aut veniale tantum est, non est presumendus mortaliter peccasse, nisi veneribili in mentem dubitare, vel suspicari de malitia mortali.

Assert. II. Ignorātia Concomitans inuincibilis à culpa excusat, &c. Prob. Vbi nō est scientia eius quod agitur, ibi nō est voluntarium: vbi autem voluntarium non est, ibi nulla culpa est, Ergo, qui inuincibiliter ignorat hominem inimicum esse, quem occidit, is nō vult ea actione homicidium committere.

Nec obstat, quod homo ita affectus sit, vt si animū aduerteret, homicidium vellat. Deus enim non imputat homini peccata, quæ faceret, si hoc vel illud in mentem veniret, sed diuinæ gratiæ ascribendum est, quod id animo non incidat.

Assert. III. Ignorātia vincibilis non excusat opus à culpa, facit tamen leuiorem culpam, quam si scienter patratum esset. Nam obiectum malum eatenus culpæ imputatur, quatenus est voluntarium. Ignorātia autem vincibilis voluntarium non tollit quidem; minuit tamen (excipe ignorantiam affectatam) Ergo etiam culpam non tollit ex toto, sed ex parte.

Ignorātia vincibilis earum rerum, quarum cognitio per se in präcepto est, est peccatum speciale, oppositum ei virtuti, quæ in talium rerū cognitione versatur, V.C. Negligentia in cognoscēdis fidei mysteriis ad credendū necessariis. Ignorātia autē, siue

C 2 cogno-

cognoscendi negligētia earū rerum, quārum cognitio non per se, sed per accidens præcipitur, nempe in ordine ad opus, quod præcipitur, non est speciale peccatum: sed accipit speciem suam à legis transgressione, cuius causam vel periculum p̄içbet. V.C. Vincibilis ignorantia, utrum ieunii dies sit, quo carnem comedis, pertinet ad peccatum in emperantię. Vincibilis ignorantia, utrum sacerdos sit, quem percūtis, ad peccatum sacrilegii. 42.

II Ignorantia & cognoscendi voluntaria omissione vnum peccati faciunt in genere moris, ad eum modum, sicut actus interni & externi, vnum. Ratio est, quia ignorantia, cum in intellectu existat, non est peccatum, nisi quatenus volita: nō autem volita est, nisi quia eam aliquis posset ac debet tollere, & negligit.

C A P . V.

De Concupiscentia, utrum voluntarium tollat, aut minuat?

Nota. Concupiscentia est passio appetitus sensitivi; persequentis bonum delectabile, vt sunt amor, desiderium, spes, gaudium, ira.

I Et talis passio diuiditur in antecedentem (omni voluntatis deliberationem, quae nec meriti, nec demeriti capax) & consequentem, quae voluntatis arbitrio excitatur, vt ad promptiorem operationem inserviat.

2 Assert. I. Passio consequens non minuit, sed potius auget voluntarium, quia demonstrat intensiōnem voluntatis ad actum peccati &c: si quis in se magnum desiderium vini exciteret, vt eo intemperantius bibere possit.